

MAJANDUSTEATED

Weekly Bulletin of the Institute of Economic Research

KONJUNKTUURINSTITUUDI VALJAANNE
ILMUB KORD NÄDALAS

Toimetused, tel. 430-23. Piiskopi 2.
Talitus, tel. 468-24. TALLINN, Toom-Rüütli 10.
Tellimishind aastas Kr. 5.—
ühes kuukirjaga „Konjunktuur“ Kr. 12.—
Üksiknumber 15 senti.

KONJUNKTUURINSTITUUDI DIREKTOR
JA VASTUTAV TOIMETAJA

A. FULLERITS
TOIMETAJA A. TOOMS

Majandussektsooni juhataja J. Janusson
Sektsooni nõukogu esimees J. Jaakson
Põllumajandussektsooni juhataja J. Kurkus
Sektsooni nõukogu esimees dr. E. Terasmäe

Nr. 30

Tallinn, 30. juulil 1940

VI aastakäik

SISU:

	Lk.
PÕLUMAJANDUS	
Piimaitingute majandusseisund 1939. a.	474
Külvipindade suurenemine NSVL-us	478
TÖÖSTUS JA KAUBANDUS	
Seisund metsamaterjalide-turul	480
PÕLUMAJANDUSSAADUSTE TURUD	
Võiturg	481
Juustuturg	482
Peekoniturg	482
Tapaloomade- ja lihaturg	483
Toornahkadeturg	483
Kanamunaturg	484
Piimaturg	484
Teraviljaturg	484
Aedviljaturg	484
Kalaturg	485
VALISMAA MAJANDUSTEATMEID	
Loomapidamisest Kagu-Euroopa riiges	485
INFORMATSIOONI OSA	
Eesti Panga nädalaaruanne	487
VALISMINISTEERIUMI VALISKAUBANDUSE OSAKONNA TEATED	
Toodangumihuse tõstmine NSVL-us	488
Kegums'i tamm Lätis tõstatab täiskormisega	488
Rootsi väliskaubandus 1940. a. I poolaastal	488

CONTENTS:

	Page
AGRICULTURE	
<i>Economic Condition of Dairies in 1939</i>	<i>474</i>
<i>Increase of Sown Areas in the USSR</i>	<i>478</i>
INDUSTRY AND TRADE	
<i>Timber Market Conditions</i>	<i>480</i>
AGRICULTURAL MARKETS	
<i>Butter Market</i>	<i>481</i>
<i>Cheese Market</i>	<i>482</i>
<i>Bacon Market</i>	<i>482</i>
<i>Cattle and Meat Market</i>	<i>483</i>
<i>Rawhide Market</i>	<i>483</i>
<i>Egg Market</i>	<i>484</i>
<i>Milk Market</i>	<i>484</i>
<i>Grain Market</i>	<i>484</i>
<i>Vegetable Market</i>	<i>484</i>
<i>Fish Market</i>	<i>485</i>
FOREIGN COUNTRIES	
<i>Cattle Farming in South-Eastern Europe</i>	<i>485</i>
INFORMATION PART	
<i>Eesti Pank (Bank of Estonia) — Weekly Return</i>	<i>487</i>
FOREIGN TRADE DEPARTMENT INFORMATION	
<i>Soviet Production Quality Improvement</i>	<i>488</i>
<i>The Latvian Kegums Power Station Working of Full Capacity</i>	<i>488</i>
<i>Swedish Foreign Trade in First Half-Year of 1940</i>	<i>488</i>

PÖLLUMAJANDUS

PIIMAÜHINGUTE MAJANDUSSEISUND 1939. A.

ECONOMIC CONDITION OF DAIRIES IN 1939.

Agr. J. Jaanhold.

Piimaläbikäigu
suurus.
Amount of Milk
Worked.

Suurema läbikäiguga piimatatalitusil on majandusseisund tavaliselt kindlam ja tulunduslik külg parem, ühtlasi ka kõrgemamihusliku kauba valmistamine kergem kui väikese läbikäiguga piimatatalitusil. Piimatatalituste keskmine läbikäik on meil aasta-aastalt suurenenud, kuigi see 1939. a. toimus ainult 50 tuh. kg. võrra e. a. vastu. Sellest võiks järeldada, et piimatatalituste majandusseisund näitab paranemist tööstuse rationaliseerimise tõttu, tööstuskulud näitavad vähenemist. On kujunenud nõnda, et piimaühingud, milliste piimaläbikäik aastast on alla 1 milj. kg, ei suuda tööstuskulude normi viia üleriigilise keskmiseni või sellest allapoole, ja alates alles 1,5 milj. kg piimaläbikäiguga, kui piimaühingul sealjuures koorejaamad puuduvad, suudavad olla võistlusvõimelised. Toodud kokkuvõttest nähtub, et mida suurema läbikäiguga on piimatatalituste rühm, seda väiksemad on tööstuskulud 1000 kg piima kohta ja ümberpöörduvalt. Kui eelmisel aastail näis see piir olevat 1,5 milj. kg aastaläbikäiguga, kus alla seda tööstuskulud kujundasid normi, mis ületas üleriigilise keskmise, näib see 1939. a. olevat tõusnud 2 milj. kg-le. Tööstuskulud olid kõrgemad 1928. a., mil need tõusid 16.31 kr. 1000 kg piima kohta. Tollest aastast alates kuni 1936. a. langes see kuni 9.80 kr, mil

Piimaläbikäik ja -tööstuskulu.

Milk Worked and Overhead Expenses of Dairies.

	1939		1938		1937	
	Piimaläbikäik arv	Tööstuskulud 1000 kg piima kohta kr.	Piimaläbikäik arv	Tööstuskulud 1000 kg piima kohta kr.	Piimaläbikäik arv	Tööstuskulud 1000 kg piima kohta kr.
üle 4 milj.	15	10,09	13	9,58	11	9,49
3—4 "	15	10,37	19	10,11	12	8,70
2—3 "	46	11,01	43	8,84	37	9,61
1—2 "	79	11,38	83	10,62	87	10,27
0,5—1 "	60	11,81	66	11,64	69	11,76
alla 0,5 "	18	14,51	20	14,25	32	15,35
Keskmine	233	10,99	244	10,35	218	10,18

tööstuskulud hakkasid taas tõusma, eriti 1939. a. Samal ajal on aasta-aastalt tõusnud suurema läbikäiguga piimatatalituste arv, kuid 1939. a. ei toimunud see muutus sellisel määral nagu eelmisel aastail. Mainitud asjaolu on seletatav sellega, et m. a. mõjutas piimatoodangut suuresti suvine põud, mille tagajärjel piimatoodang langes. Piimaläbikäigu vähenemine ei jätnud loomulikult mõjustamata ka tööstuskulude ebamäära suurenemist 64 s. 1000 kg piima kohta.

Tööstuskulud. Tööstuskulude keskmine on *Overhead Expenses.* kolme aasta kestel tõusnud 1,19 kr. (9,80—10,99) 1000 kg piima kohta. Allpool toome üksikute maakondade keskmised ja seal ettetulevate üksikute piimaühingute väiksemad ja suuremad tööstuskulud.

Tööstuskulu maade järgi.

Overhead Expenses of Dairies, by Districts.

	Tööstuskulud 1000 kg piima kohta kr.			Väiksema tööstuskuluga piimaühing
	keskun.	maksim.	miinim.	
Viru	12,31	16,69	7,95	Jõhvi
Järva	10,71	14,74	7,93	Kärevere
Harju	11,19	18,01	7,32	Keltna
Lääne	11,41	27,60	9,80	Valgu
Saare	9,80	19,78	7,87	Valjala
Pärnu	10,01	16,11	6,62	Tori-Selja
Viljandi	10,23	16,82	7,51	Suure-Kõpu
Tartu	11,72	19,76	8,71	Saadjärve
Valga	11,08	14,55	10,22	Kärnla
Võru	11,15	15,31	6,87	Mõniste
Petseri	13,73	13,73	13,73	Meremäe
Keskmine	10,99	27,60	6,62	

Juba 3 aastat järjest on Saaremaa piimaühingud andnud madalaima maakondliku keskmise tööstuskulude normi, kuna Virumaa piimaühingud on samuti 3 aastat järjest andnud kõrgeima keskmise normi. Petserimaad ühe ühispiimatalitusega meie ei võta võrdluseks. Võttes Saaremaa tööstuskulude maakondliku keskmise normi 100, annab Virumaa 126. Võttes aga Tori-Selja piimaühingu (Pärnumaal) tööstuskulude miinimumi 100, on suurimate tööstuskuludega piimaühingu norm 417, mis näitab juba üsna suurt kõikumust, s. o.

ühel piimatalitusel Läänemaal on tööstuskulud üle 4 korra suuremad kui Tori-Selja piimaühingul. Kui ühispiimatalituses tuuakse aasta jooksul ainult 250 000 kg piima, kujunevad tööstuskulud loomulikult suuriks. Tööstuskuludes on parimaid tulemusi: Virumaal Jõhvi piimaühing on juba 10 aastat järjest saavutanud maakonna piires madalama tööstuskulude normi ja 1931. a. oli tal veel üle riigi keskm. miinimum (7.89 kr.). Järvamaal tuli aruandeaastal esikohale tööstuskulude normi poolest Kärevere piimaühing, kuigi esimest korda; olgu tähendatud, et Järvamaal kuni 1939. a. tuli esikohale 7 aastat järjest Koigi piimaühing, kuid 1939. a. pidi andma aset Kärevere piimaühingule. Harjumaal on juba 4 aastat järjest esikohal Kehtna piimaühing, samuti 4 aastat — Valjala piimaühing Saaremaal. Läänemaal töötas tööstuskulude poolest esikohal 10 aastat järjest Lihula piimaühing, kuid 1939. a. pidi andma esikoha Valgu piimaühingule. Pärnumaal on tulnud mitu korda esikohale tööstuskulude poolest Lõppe piimaühing, nimelt kuni 1938. a. 5 korda ja järjest 4 korda; need neli aastat on olnud ühtlasi ka üleriigiliselt madalamad tööstuskulude normid (1935. a. 5,66 kr., 1936. a. 4,46 kr., 1937. a. 4,93 kr. ja 1938. a. 5,93 kr.). 1939. a. andis esikoha Pärnumaal Tori-Selja piimaühing, milhine oli ühtlasi ka üleriigiliseks miinimumiks (6,62 kr.). Kuuel aruandeaastal olid tööstuskulud Lõppe piimaühingul 6,74 kr. Viljandimaal on viimasel 11 aasta kestel tööstuskulude poolest püsinud esikohal Suure-Kõpu piimaühing 5 korda, saavutades 1932. a. ühtlasi ka üleriigilise miinimumi (6,03 kr.), ja Põltsamaa piimaühing 3 korda, teised igauks kord. Tartumaal on 2 viimasel aastal pääsenud esikohale Saadjärve piimaühing, kuna kõige rohkem esikohale Tartumaal on tulnud Jõgeva piimaühing, nimelt 8 korda, sealjuures üleriigiliselt miinimumi tööstuskulude normi on saavutanud 4 korda. Seega on Lõppe ja Jõgeva piimaühing kumbki 4 korda saavutanud üleriigilise miinimumi tööstuskulude alal, s. o. 1928. a. alates. Valgamaal on maakondliku miinimumi saavutanud kõige rohkem Restu piimaühing, nimelt 6 korda, sellest 5 korda järjest (1933—37. a.); Võrumaal on Kikkoja piimaühing 11 aasta kestel saavuta-

nud maakondliku tööstuskulude miinimumi 6 korda.

Ülaltoodust näeme, et väiksemate tööstuskuludega töötajad piimaühingud ei ole juhuslikult pääsenud ühel või teisel aastal esikohale, vaid siin esinevad peagu kõigis maakonnis ühed ja samad ühingud.

Piimaühingute sissetulek ja tulu.
Income of Dairies.

Meid huvitavad edasi küsimused, kui suured olid piimaühinguil sissetulekud ja netotulud 1000 kg piima kohta, kui palju nad said või kg-st, ja kui palju nad maksid piimatoojaile piima kg-st.

Sissetulek ja netotulu.

Net Income of Dairies, 1935—39.

	1000 kg piima kohta		Või kg-st saadud keskm. kr.	Piima kg-st keskmiselt maksti s.
	Sissetulekuid kr.	Netotulu kr.		
1939	76,48	65,49	1,79	6,5
1938	75,24	64,89	1,75	6,4
1937	74,64	64,46	1,72	6,4
1936	67,00	57,20	1,56	5,7
1935	61,01	51,00	1,48	5,0

Tulunduslikud andmed on 5 aasta kestel alatiselt paranenud, kuna viimasel 3 aastal on see üsna mõõdukas.

Järgnevast kokkuvõttest saame ülevaate sellest, milliseid tulunduslikke keskmisi tulemusi saavutasid üksikute maakondade piimaühingud (vt. tabel lk. 476 ülal).

Tulunduslike keskmiste tulemuste poolest on maakonnist ilmselt esikohal Järvamaa piimaühingud ja mitte juhuslikult, vaid järjekindlalt mitu aastat järjest. Tema piimaühingute keskmine väljamaks kg piimast on kõrgem muude maakondade omist ja keskmine väiksem väljamaks ületab mõnegi maakonna keskmised. Täheandab, Järvamaal tulunduslikult nõrku, võistlusvõimetuid piimaühinguid ei näi olevat. Järvamaa on ka üks neist kolmest maakonnast, kus enam kui pooltel piimaühinguil on tööstuskulud alla üleriigilist keskmist. Edasi on järjekorras parimaid tulemusi andnud Viru-, Viljandi-, Tartu- ja Pärnumaa piimaühingud. Pärnumaa piimaühingud äratavad tähelepanu veel ses suhtes, et seal 35 piimaühingust on 24 ehk 68% sellised, milliste

Piimaühingute tulundusolud (5 a. keskm.). — Income of Dairies (5 Years' Averages).

	Piimaühingute arv	Piimaühingute arv, milliste tööstuskulud		1000 kg piima kohta		Kg piimast makstud senti			Piimaühing, milline maksis kõrgemat hinda kg piimast
		alla riigi keskmise	üle riigi keskmise	bruto-tulu kr.	neto-tulu kr.	keskm.	miinim.	maksim.	
Viru	23	3	20	80.69	68.38	6.7	5.8	7.5	Vaivara
Järva	21	11	10	81.57	70.86	7.0	6.3	7.4	Ambla, Aravete
Harju	16	5	11	78.42	65.23	6.5	5.8	7.0	Raasiku
Lääne	11	5	6	70.60	59.19	5.9	5.5	6.1	Massu, Paadremaa
Saare	9	2	7	72.90	63.10	6.3	5.4	6.5	Põide, Valjala
Pärnu	35	24	11	74.63	64.62	6.4	6.1	7.9	Pärnu
Viljandi	42	18	24	76.25	66.02	6.5	5.7	7.6	Nurmekunda
Tartu	46	15	31	76.98	65.26	6.5	5.7	8.4	Tartu
Valga	8	5	3	74.09	63.01	6.2	5.8	6.4	Kaagjärve
Võru	21	6	15	71.76	60.61	6.1	5.2	6.5	Uue-Antsla
Petseri	1	0	1	71.54	57.86	5.7	5.7	5.7	Meremäe
Riigi keskmine	233	94	139	76.48	65.49	6.5	5.2	8.4	

tööstuskulud osutuvad madalamaiks üleriigilisest keskmisest. Eespooltoodud piimaühingute maakondlike keskmiste tulunduslik järjekord on muuseas kestnud juba mitu aastat järjest, mis näitab, et üksikute maakondade piimaühingud suudavad oma tulunduslikku taset hoida järjekindlalt kõrgel võrreldes muude maakondadega. Kõrgeimat hinda üksikute maakondade järgi maksid peagu samad piimaüh. nagu 1938. a. ja isegi 1937. a., peale

Aravete ja Kaagjärve piimaühingu, millised 1939. a. esinesid esimest korda. Kõrgeima hinna väljamaksmises on muidugi soodustatud seisundis linnade piimatalitused, nagu Pärnu, Tartu, ja sellised, millised oma piima saadavad linna müügiks, nagu Raasiku, Ambla, Vaivara. Saaremaa 2 suurema läbikäigu piimatalitust — Põide ja Valjala — on juba aastaid saavutanud parimaid tulunduslikke tulemusi.

Piimaühingute majandus seisund: — Financial Condition of Dairies.

	Piimatalituste arv	Amortiseerimata varanduse väärtus kr.	Kogutud amortisatsioonikapitali kr.	Üldine võlg kr.	Riiklik laen kr.	Rahalisel saamised 31. XII kr.	Üldine võlg, arvatud maha rahal. saam.
1939	233	18 948 911,52	8 116 346,06	4 992 495,86	2 107 247,46	3 289 946,16	1 702 549,70
1938	243	12 739 339,41	7 941 021,42	4 915 912,84	1 945 766,30	3 937 457,48	978 455,36
1937	248	11 851 809,97	7 634 052,72	4 648 816,72	1 792 013,77	4 091 305,99	557 510,73
1936	259	11 334 271,65	7 303 875,22	4 140 580,76	1 926 595,67	3 748 692,61	391 887,85
1935	271	11 381 072,94	6 988 056,96	4 055 700,56	2 181 067,09	3 488 647,30	667 058,75

Edasi huvitab meid küsimus, milline majanduslik seisund oli piimaühinguil 1939. a. lõpul ja kui võrd see muutus tegevusaasta jooksul. Piimaühingute arv aasta-aastalt väheneb. Aruandeaastal vähenes piimaühingute arv 10 võrra, kuna viimaste aastate kestel on see arv samuti keskmiselt iga aasta kohta vähenenud 10 võrra. Amortiseerimata varanduse väärtus on 2 viimasel aastal hakanud silmanähtavalt kasvama, mis on seletatav sellega, et viimasel ajal on paljud piimaühingud hakanud ehitama uusi hooneid ja muretsema uusi seadiseid. Samul põhjusil on ka tegelik võlg, s. o. üldvõlg, kust rahalisel saamisest

arvatud maha, märkimisväärselt suurenenud; mainitud summa on tõusnud 75% e. a. vastu. Kuigi üldine võlg näib olevat kaunis suur, 4 992 495,86 kr., ent arvates maha rahalisel saamisest, millised koosnevad rahast kassas ja hoiul — 445 358,32 kr., osamaksudest muis asutis 614 329,73 kr., piimasaaduste väärtusest laos 290 051,31 kr., ette tehitud kuludest 491 489,97 kr. ja rahalisel nõudmisest 1 448 716,83 kr., kokku 3 289 946,16 kr., kujuneb tegelik võlg 1 702 549,70 kr., moodustades piimaühingu kohta keskmiselt ca 7 300 kr. Mainitud tegelik võlg moodustas 1939. a. lõpul amortiseerimata varanduse väärtusest

12,2% (1938. a. 7,68%) ja amortiseeritud varanduse väärtusest 29% (1938. a. 12,4% ja 1937. a. 7,3%). Praegutoodud % tõusud on seletatavad sellega, et viimasel 2 aastal on üsna paljud piimaühingud hakanud uuendama meierei hooneid ja seadiseid ning siin tuleb paratamata teha laene. Et saada selgemat pilti, kuivõrd tegelik võlg koormab piimaühinguid, ositame selle summa piimaläbikäigu kogusega, valmistatud või kogusega ja piimatootjate ning ühinguliikmete arvuga. 1000 kg

läbitöötatud piima kohta saame 4,14 kr. (1938. 2,41 kr. ja 1937. a. 1,49 kr.), 1 kg valmistatud või kohta 0,11 kr. (1938. a. 0,06 kr. ja 1937. a. 0,04 kr.); ühe piimatootja kohta 28,34 kr. (1938. a. 17,11 kr., 1937. a. 10,31 kr.) ja ühinguliikme kohta 52,31 kr. (1938. a. 30,95 kr. ja 1937. a. 18,14 kr.). Toodud arvud on 1933—36. a. alatiselt langenud, kuid 1937. a. algas tõus, mis kestis aruandeaastani.

Piimaühingute võlakoormis 1937—39. — Debts of Dairies, 1937—39.

Võlasuuruse rühmitus	1939		1938		1937	
	Piimatalituste arv	% %	Piimatalituste arv	% %	Piimatalituste arv	% %
Võlgadeta	67	28,8	92	37,9	106	42,8
Kuni 5 000 kr.	56	24,0	58	23,9	50	20,2
" 10 000 "	37	15,9	36	14,8	37	14,9
" 15 000 "	29	12,4	19	7,8	23	9,3
" 20 000 "	7	3,0	16	6,8	15	6,0
" 25 000 "	12	5,2	6	2,5	8	3,2
" 30 000 "	7	3,0	6	2,5	2	0,8
" 35 000 "	4	1,7	3	1,2	1	0,4
" 40 000 "	5	2,1	2	0,8	1	0,4
üle 40 000 "	9	3,9	5	2,0	5	2,0
Kokku	233	100	243	100	248	100

Kuna möödunud aastad on paljudelegi piimaühingutele andnud õpetust laenude tegemise ja nende kustutamise suhtes, kaalutakse ja kalkuleeritakse nüüd enne uue laenu tegemist põhjalikult, kas kandepinda on küllaldaselt

edasiseks arenemiseks, ja arvutatakse täpsalt, kuidas ja millal saada laenust taas lahti.

Võlatasumist soodustab peamiselt piimatööstuse läbikäigu suurenemine, sest mida suurem on piimaläbikäik, seda kergema pingutusega on võimalik tasuda laenu.

Piimaühingute võlakoormis 1000 kg läbitöötatud piima kohta.

Debts of Dairies per 1000 Kg of Milk Worked.

Võlga 1000 kg piima kohta kr.	1939		1938		1937	
	Piimatalituste arv	% %	Piimatalituste arv	% %	Piimatalituste arv	% %
Võlgadeta	67	28,8	92	37,9	106	42,8
Kuni 5 kr.	68	29,2	67	27,5	53	21,4
" 10 "	48	20,6	39	16,1	29	11,7
" 20 "	36	15,4	29	11,9	38	15,3
" 30 "	11	4,7	11	4,5	13	5,2
" 40 "	2	0,9	1	0,4	3	1,2
" 50 "	—	—	1	0,4	1	0,4
" 60 "	—	—	1	0,4	2	0,8
" 70 "	—	—	—	—	—	—
" 80 "	—	—	—	—	1	0,4
" 90 "	—	—	—	—	—	—
" 100 "	—	—	1	0,4	1	0,4
" 150 "	1	0,4	1	0,4	—	—
Üle 150 "	—	—	—	—	1	0,4
Kokku	233	100	243	100	248	100

Piimaühingute seisund võlatasumise suhtes paraneb alatiselt, kuna nende piimaühingute arv väheneb alatiselt, milliseil 1000 kg piima kohta on suur võlakoormis. Võiks tähendada, et piimaühinguil, milliste võlakoormis ulatub 1000 kg piima kohta kuni 30 kr., ei peaks tegema suuri raskusi võla korralik tasumine. Ainult 2 piimaühingul, üks Harjumaal ja teine Tartumaal, oli võlakoormis 1939. a. lõpul kuni 40 kr. 1000 kg piima kohta, kuid 1 piimaühingul Läänemaal on võlga veel tasuda 120 kr. 1000 kg piima kohta, mis juba tõenäoliselt käib üle jõe korralikuks tasumiseks. Kui piimaühingute võlasummad on absoluutselt suurenenud, siis on see toimunud piimatalituste arvel, milliseil on suured läbikäigud. Piimaühingute bilansi (1939. a. 17 450 530,41

kr.) suurenemine toimub peamiselt kinnis- ja vallasvarade juurdesoetamise arvel. Omakapitalid moodustavad passiva kogusummast 69,7%, varandusest — 87,3%. 1939. a. oli 233 piimaühingust 191-l ülejääki kokku 275 506,75 kr. Ülejäänud 42 piimaühingust 16 töötas tulude-kulude tasakaalus ja 26 — puudujäägiga. Virumaa kõik piimaühingud on töötanud ülejääkidega, kuna ainult üks piimaühing töötas puudujäägiga.

Kuigi m. a. suvise põua tõttu vähenes piimatoodang aasta lõpul tunduvalt, on kõigisse ühispiimatallitusesse toodud piima vähem kokku ainult 1,7%. Raha said aga piimatallitused kõigi piimasaaduste eest 1939. a. 40 tuh. kr. ehk 0,11% rohkem kui 1938. a.

KÜLVIPINDADE SUURENEMINE NSVL-us.

INCREASE OF SOWN AREAS IN THE USSR.

V. Peil.

Stalini viisaaastakute kestel on NSVL-u põllumajandus teinud tõhusaid edusamme. Tunduvalt on suurenenud mitmesuguste põllumajanduskultuuride külvipinnad, põlluharimise alla on võetud uusi maid, laiendatud tehniliste kultuuride tootmist ja tõstetud põllumajanduse üldist tootmisvõimet.

Kõik see muudab NSVL-u põllumajanduse võimsaks toorainete baasiks tööstusele, rikastab tarbimissaaduste assortimenti ja loob avaraid eeldusi ekspordi edasiseks arendamiseks.

Neid NSVL-u põllumajanduse edusamme ja saavutusi üldiselt ja üksikute alade järgi demonstreeritakse kõige piltlikumalt üleilulise põllumajanduse näitusel Moskvas, kus NSVL-u töötavad hulgad ja külalised välismaalt võiksid veenduda selles suures ülesehitamistöös, mida NSVL-u põllumajanduses on viidud ellu. Allpool esitame andmeid külvipindade suurenemise kohta 1939. a. alguks, võrreldes 1913. ja 1928. a. Andmed on võetud NSVL-du Gosplani väljaandest „NSVL-du külvipinnad“.

NSVL-u kogu külvipind võrreldes 1913. a.

on suurenenud 105 milj. ha-lt 136,9 milj. ha-le ehk 30%. Kõige rohkem on laiendatud külve igas (alates Uuralist) ja kagurajoones. Siin võrreldes revolutsioonieelse ajaga suurenesid külvipinnad peagu 14 milj. ha ehk 67%. Põhja mitte-mustmulla- (kuni Uuralini) ja keskmustmulla rajoones kasvasid külvipinnad 1938. a. võrreldes 1913. a. ca 12 milj. ha ehk 27%.

Külvipindade suurenemine toimus ka lõunas, kus juba varem haritud põllumaa oli suur. Näiteks VSFNV lõunarajoones kasvasid need 15% ja Ukraina liiduvabariigis 12%.

Taga-Kaukasuse ja Kesk-Aasia liiduvabariigis suurenesid külvipinnad 2 milj. ha ehk kolmandiku võrra. Teraviljakultuuride külvipinnad kogu NSVL-us tõusid üldiselt võrreldes 1913. a. 94,4 milj. ha-lt 102,4 milj. ha-le ja võrreldes 1938. a. 8 milj. ha ehk 8,5%.

Eriti tunduvalt tõusis nisukülvipind — 31,7 milj. ha-lt 1913. a. 41,5 milj. ha-le 1938. a. ehk 31%, kusjuures juurdekasv toimus peamiselt talinisu arvel, mille külvipind

suurenes kahekordselt ehk 7,2 milj. ha, kuna suvinisukülvipind suurenes 2,6 milj. ha.

Osutub tähtsaks, et nisukülve on nihutatud põhja mitte-mustamulla rajoonesse enam kui $\frac{2}{3}$ võrra. Võrreldes revolutsioonieelse ajaga on seal nisu-, peamiselt suvinisu, külvipinnad suurenenud, eriti ida- ja kagu osas.

Teravilja külvipinna struktuuri suhtes tuleb kõigepealt rõhutada talikultuuride suurt tõusu: Ukraina NSVabariigis 3,6 milj. ha ehk 61,3%; VSFNV lõunarajoones — 21,4%, ida- ja kagurajoones — 32,7%.

Selle struktuurilise muudatuse tulemusena kontsentreerus talinisu tootmine peamiselt lõunas ja suvinisu tootmine idas ja kagus.

Riisi osaline külvipinna kokkutõmbamine, mis toimus peamiselt Usbeki NSV, Aserbeidžani NSV, Tadžiki NSV ja Kirgiisi NSVabariigi seetõttu, et seal hakati arendama väga intensiivselt puuvilla kasvatamist, kompenseerus riisi nihkumisega uutesse rajoonidesse — Krasnodarimaale, Ukraina NSV-i ja mujale, kus revolutsioonieelsel ajal riisi ei kultiveeritud üldse. Osalt kompenseeriti seda ka agrotehnika parandamisega, mehhaniseerimisega, istanduste planeerimisega jne.

Toimunud murrangute üldiseloomustuseks on see, et teraviljatootmisbaas on nihkunud põhja ja itta. VSFNV lõunarajooni kolhoosides ja eriti Ukraina NSV-s mindi üle tootmise intensiiveerimisele, tehniliste, sööt- ja juurviljakülvipindade laiendamisele ning ühisloomakasvatuse arendamisele.

Tehniliste kultuuride külvipinnad võrreldes revolutsioonieelse ajaga suurenesid 2,4 korda, sealjuures lõunas, idas ja kagus need laienesid peagu 3-kordselt ja mitte-mustamulla rajoones 2-kordselt. Rida uusi kultuure, nagu kok-sagöz, lõunakanep jm., milfiseid revolutsioonieelse põllumajandus ei tundnud, kindlustasid nüüd kolhoosides endile tähtsa koha. Paljud lõunakultuurid leidsid varemast laialdasemat levikut enam põhjapoolseis rajoones. Näit VSFNV-s ja Ukraina NSV lõunarajoones ületasid puuvillakülvipinna juba $\frac{1}{2}$ milj. ha, kuna enne revolutsiooni puuvilla neis kohtades ei tundud üldse.

Vanus puuvillarajoones — Kesk-Aasia ja Taga-Kaukaasia liiduvabariiges — suurenesid puuvillakülvipinnad võrreldes 1913. a. 2—3-kordselt. Rööbiti tõusis ka saagikogus ha-lt.

Tunduvalt suurenes lina külvipind — 1 milj. ha-lt 2 milj. ha-le. Linasaagi tõstmisele osutatakse nüüd suurimat tähelepanu.

Suhkrupeedi-külvipind suurenes peagu 2-kordselt, jõudes 1938. a. 3,1 milj. ha-le, ja päevalillel — enam kui 3-kordselt, s. o. 1913. a. 1 milj. ha-lt 3,1 milj. ha-le 1938. a. Paljudes rajoones hakkasid suhkrupeedikülvid esinema alles kollektiviseerimise tõusuaastail pärast suhkruvabrikute ehitamist. Näit. Altimaal suhkrupeedi esimesemakordselt pärast 1928. a. ja 1938. a. tema külvid ulatusid juba 26,9 tuh. ha-le, samuti Primorskimaal, kus suhkrupeedi-külvipinnad näitasid 4,5 tuh. ha, pealeselle veel Saratovi oblastis, Kazahhi ja Kirgiisi NSV-is.

Põldheina-külvipinnad suurenesid 7-kordselt, s. o. 1913. a. 2,1 milj. ha-lt 1938. a. 14,1 milj. ha-le ja kahtlemata suurenevad edasi veel aasta-aastalt.

Esmakordselt esinevad põllukultuurides silokultuurid, millede külvipinnad 1938. a. moodustasid 643 tuh. ha. Enam kui 2 ja pool korda suurenesid loomasöödajuurikate külvipinnad.

Juurvilja-, bakka-kultuuride ja kartulikülvipinnad moodustasid 1913. a. 3,8 milj. ha, kuna 1938. a. need ulatusid 9,4 milj. ha-le, s. o. kasvasid rohkem kui $2\frac{1}{2}$ korda. Seejuures tõusid juurviljakultuuride külvipinnad pisut enam kui kartulil.

Eriti suur oli juurvilja- ja kartulikülvipinna juurdekasv neis rajoones, kus viimaseil aastail arenes tööstus. Näit. Gorki oblastis juurviljamaad kasvasid 1 tuh. ha-lt 1913. a. 22,9 tuh. ha-le 1938. a., Čeljabinski oblastis vastavalt 4,2 tuh. ha-lt 16,6 tuh. ha-le.

Nagu ülaltoodust nähtub, on suurenenud üsna tunduvalt rea mitmesuguste põllumajanduskultuuride külvipinnad võrreldes 1913. a. Rööbiti külvipindade laiendamisega käib suur töö saagikoguste ja põllumajanduse toodangu tõstmise alal.

Külvipindade suurenemise ja saagi tõst-

mise tulemusena põllumajanduse brutotoodang näitab intensiivset juurdekasvu; teraviljade brutosaak võrreldes 1913. a. tõusis 1937. a. 50%, eriti väärtsulikulmas osas — nisutoodangus. Toorpuuvilla-toodang kasvas 3,5 korda, linakiul — 1,7, suhkrupeedil — 2 ja kartulil — 2,8 korda.

Kolmanda viisaastaku ülesandel põllumajandustoodang tõuseb veelgi. Kolmanda viisaastaku kava määrab põllumajandustoodangu tõstmist teise viisaastaku lõpu 20,1 miljard. rublalt (1926—27. a. hindadega) kuni 30,5 miljard. rublani kolmanda viisaastaku lõpuks, seega 52%.

TÖÖSTUS JA KAUBANDUS

SEISUND METSAMATERJALIDE-TURUL.

TIMBER MARKET CONDITIONS.

Mag. rer. for. N. Küttis.

Metsakaubanduslik-tööstuslik tegevus haarab meil võrdlemisi laia tegevusringi. Tööd metsamaterjalide ülestöötamisel, väljaveoja nende paigutamisel, sortimisel, töötlemisel jne. laoplatsidel, saetööstusis ja laadimissadamais annavad tegevust kümneile tuhandele. Sellele tegevusele tuleb vaadata kui tiheda suuremale ja laiaulatuslikumale. Momendil valitsevat olukorda meie metsatööstuslikus-kaubanduslikus tegevuses tuleb pidada täiesti normaalseks.

Tegevuse pearaskuspunkt, mis kevadel oli metsadest nihkunud laoplatsidele, on nüüd läinud üle saetööstusisse ja laadimissadamaisse. Kõik on arenenud häireteta.

Käesoleva hooaja metsakaubanduslikus tegevuses tuleb märkida mitmesuguseid perioode. Alates k. a. algkuist olid metsasaaduste välisturud väga lootusrikkad. Teatavasti esines suure ostumaana tol korral peale Saksa ka Holland ja väiksemal määral Taani, millised hoidsid metsasaaduste hindu soodsal kõrgusel. Meie metsaeksportijad sõlmisid rida lepinguid Hollandi turuga, millised eelduste kohaselt momendil saavad vaevalt tulla täitmisele. Märtsi algpäevil toimusi läbirääkimised Saksa riikliku metsaostukomiteega ning tollal lepiti kokku Balti riikide ja Saksa vahel suuremaiks metsamüükideks. Tuleb tähendada, et märtsi algpäevil tehtud kokkulepped on osutunud meie väga soodsaiks. Tollal realiseeriti umbes

kolmandik meie saetud materjalide toodangust ja enamik muid metsaeksportmaterjale ning tollal sõlmitud tehingute realiseerimine leidis aset senini, kuigi turuseisund on vahepeal tunduvalt nõrgenenud. Soodsalt mõjus metsasaaduste hindadele tol korral ka Soome äraolek turult.

Pärast märtsis toimunud suuremaid müüke saabus metsaturule väga tagasihoidlik periood. Saksa turg oli vahepeal muutunud täielikuks monopolistiks Balti mere äärsele riigile, kuna Holland ja Taani, langedes sõjakeerisesse, kaotasid võimalused metsamaterjalide importimiseks. Turule ilmus võrdlemisi suurte tagavaradega ka Soome ja rikkis, mais ja juunis metsamüüke võrdlemisi väikesel määral. Omakorda aitas seda tagasihoidlikkust süvendada eksportöride seas asjaolu, et viimased, olles müünud osa materjale Hollandi turule, lootsid seda saata sinna toimunud kokkulepete kohaselt. Nagu teada, on need lootused tuhtumas. Sellest tingituna on saetud eksportmetsamaterjalide tagavarad momendil võrdlemisi suured. Vähemalt pool aastatoodangust on senini realiseerimata.

Sootuks teine olukord on muude eksportmaterjalidega, nagu männitüvepalgid, lehtpuumaterjalid jne. Oli teada juba materjalide ülestöötamisel, et neid on võimalik paigutada ainult Saksa turule ja seepärast rea-

liseeriti need õigeaegselt täies ulatuses. Nüüd on enamik mainitud materjalidest juba eksporditud.

Momendil on välismüüke võrdlemisi raske teostada. Vähesed pakkumised, milliseid on saabunud Saksa turult, näitavad hindade lõdvenemist. Sakslased on väga hästi teadlikud oma monopoliseeritud ja see raskendabki müükide teostamist. Kuidas toimub tagavarade realiseerimine, selle kohta on raske anda vastust. Võiks siiski märkida, et Saksas on metsamaterjalide ostuks huvi, mida kinnitavad mitmed sellekohased järelepärimised.

Üldkokkuvõttes võiks k. a. metsakaubanduslikku hooaega eriti väliskaubanduse osas lugeda tagasihoidlikuks, kuigi mõningate sortimentide eksportimisel on märgata erakordselt suurt tõusu. Näit. on k. a. tunduvalt tõusnud männitüvepalkide, lepapakkude ja haavapaberipuude eksport. Kahte esimest artiklit kasustatakse peamiselt mõõbitööstusis ning siseehitises. Haavapaberipuu läheb peale paberi veel mitmesuguste muude keemiliste ainete valmistamiseks. Metsamaterjalide välisturuhinnad on viimasel ajal veidi lõdvenenud, üldiselt püsidest siiski rahuldaval tasemel.

Metsamaterjalide hinnad siseturul on vaatamata tööjõupalkade ja muude toorainete hinna tõusule jäänud eelmiste aastate

tasemele. Viimase kuu jooksul on nad näidanud isegi langustendentsi, olles isegi allpool m. a. hindadest. Nõudmine siseturul on võrdlemisi elav.

Metsatööstuslik tegevus on arenenud täiesti normaalsest. Enamik väiksemaid saetööstusi on tegevuse juba lõpetanud; suuremad saetööstuskeskused jätkavad aga tööd. Pikkemaks ajaks on näha ette töid saetööstusis veel L-Eesti rajoones, nagu Saru, Pärnu, Tartu jne.

Saetud materjalide valmistamiseks on ilmastik olnud k. a. eriti soodus, mistõttu on võimalik materjalide säilitamine ka pikemaiks perioodideks. On võimalik, et sel hooajal jäetakse rohkesti materjale üle-talve.

Peale saetööstusliku tegevuse on käesoleval hooajal tehtud algust mitmesuguste uute metsakasustusalaadega ja võrdlemisi suures ulatuses. Nii on käesoleval hooajal toimunud laiaulatuslik koorekogumine. On kogutud rohkesti kuusekoort, mida kasutatakse parkaine valmistamisel. Ka on teostatud vaigutamist. Vaik tuleb kasutamisele mitmesuguste ainete, nagu tärpentini, kampoli jne. valmistamisel.

Kändude juurimist on laiaulatuslikult teostatud juba eelmisel hooaegadel. Ka k. a. teostub kändude juurimine paljudes metskonnis. Kändude tagavarad aitavad meil vähendada küttemuresid eeloleval talvel.

PÖLLUMAJANDUSSAADUSTE TURUD

VÖITURG. — BUTTER MARKET.

Võihinna noteerimiskomisjoni koosolekul 29. VII s. a. noteeriti eksportvõihinnaks 208 s. kg franko saatejaam, s. o. endine hind. Noteeritud hind kehtib 22.—28. VII s. a. sissetulnud või kohta. Tendents kindel.

Nagu vastavaist Saksa andmeist nähtub, on Taanis rohukasv viimaseil nädalail näidanud paranemist, mistõttu ka piimatoodang on taas paranenud. Seetõttu arvatakse, et piimatoodangu kujunemine edaspidi lähemas tule-

vikus ei osutu palju nõrgemaks tavalisest sesoonses käigust. Kuna jõusöötade sissevedu väljaspoolt Euroopa mandrilt on takistatud, loodetakse seda saada NSVL-st, milline võimalus aitaks vähendada piimatoodangu võimalikku langust talvekuil.

Soomes on võihinnad määratud kindlaiks järgmiselt: meiereivõi 33—35 Smk. ja taluvõi 29—31 Smk., kusjuures esimene on hulgi- ja teine jaemüügihinna ülemmäär.

Nagu Leedus avaldatud andmeist selgub, oli või väljavedu k. a. I poolal 4886 tn m. a. sama aja 6700 tn vastu, vähenedes seega 27%. Või väljaveo tagasimineku põhjusist märgitakse ebasoodsaid söötmisoluksid kui ka Vilno piirkonna varustamist. Samuti on või väljavedu näidanud vähenemist Lätist 27,5% võrreldes m. a. sama ajaga. Üldiselt on aga või väljavedu Lätist suurenenud NSVL-u. K. a.

I poolal eksporditi võid NSVL-u 8600 tn ehk 52% kogu väljaveost.

Siseturul maksus m. n. või s. kg:

Tallinnas	lauavõi	215—221,	kõõgivõi	190—205
Tartus	"	215—221,	"	195—200
Narvas	"	215—221,	"	200—205
Rakveres	"	215—220,	"	190—200
Valgas	"	215,	"	200—213
Pärnus	"	221,	"	195—205

JUUSTUTURG. — CHEESE MARKET.

Juustu maailmaturul näitasid hinnad juulis kõvenemist. Taanis näitas hinnanoteering märgatavat tõusu. Nii noteeriti juuli keskel 45% rasvasisaldusega juustu hinnaks 1,60—1,70 Tkr., juust 30% rasvasisaldusega 1,25—1,35 Tkr., 20% rasvasisaldusega 1,05—1,20 Tkr. ja 10% rasvasisaldusega juust 0,8—0,95 Tkr.

Toodud hinnad on kõrgemad ka aasta varem makstud hindadest.

Itaalias võis juuli keskel märgata juustuturul elavnemist, kusjuures tugevam oli nõudmine värskeile kõvadele juustusortidele. Kuu lõpul halvenes turuseisund ja hinnad mitmel juustusordil langesid.

Hollandis elavnes sisemine nõudmine juustule, samuti on ekspordiks soodsaid väljavaateid, mistõttu hinnad näitasid tõusu.

Tallinnas noteeriti 29. juulil juustule järgmised hinnad.

Ekspordtšveitsi juustu kohta franko Tallinn noteeriti:

Šveitsi juust hinnati:	Juusturatta raskus:	
	80 kg ja üle	alla 80 kg
12 A palli	148 s. kg	198 s. kg
12 B "	140 "	135 "

Šveitsijuust hinnati:	Juusturatta raskus:
11 A "	135 " 130 "
11 B "	132 " 127 "
10 ABC palli	147 " 147 "

Eelnimetatud juustude vanus peab olema vähemalt 120 päeva.

Siseturu-juustuhinnaks noteeriti franko Tallinn: šveitsi juust 147 s. kg, edami, rasva väh. 45%, 125—135 s. kg ja rasva väh. 25% 115 s. kg, bakstein — 130—135 s. kg ja tilsiti juust — 130—150 s. kg. Konservjuust noteeriti rasvasisalduse järgi: juust, mille kuivaines on vähemalt 35% rasva, 140—155 s. kg, rasvasisaldusega vähemalt 45% 170—215 s. kg ja vähemalt 50% rasvasisaldusega juust 230 s. kg.

Eksporditava šveitsi juustu eest saavad juustutööstused ühes juurdemaksuga järgmist hinda:

	Juusturatta raskus:	
	80 kg ja üle	alla 80 kg
12 A palli	198 s. kg	193 s. kg
12 B "	185 "	180 "
11 A "	180 "	175 "
11 B "	157 "	152 "

Tendents juustuturul kindel.

PEEKONITURG. — BACON MARKET.

Nõudmine elussigadeturul on suurenenud ja sealihaturul seisund on kindel. M. n. maksti I sordi peekoni eest endisi hindu, kuna teisile sortidele noteeriti siseturu hinnad. 28. VII — 3. VIII k. a. maksavad ühingu „Eesti Lihaekspordtš" ühistapamajad

põllupidajatele peekonsigadest järgmisi hindu s. kg:

Tapakaalud	1. sort	2. sort	3. sort	4. sort
60—72 kg	116	Siseturu hinnad		
55,5—59 "	Siseturu hinnad			
72,5—75 "	"			
75,5—80 "	"			

Elussigade hindadeks noteeriti 28. VII — 3. VIII s. a.: sead raskusega kuni 120 kg 84 s. eluskaalu-kg, raskusega 121—160 kg — 88 s. eluskaalu-kg ja raskusega üle 160 kg — 88 s. eluskaalu-kg. Sead eluskaaluga 80

—120 kg, sõltuvalt turustamisvõimalusist, võivad minna ekspordiks tapetult või elussigadena. Eksporrtapamajad ostavad ka poegitud emiseid siseturu-tarvituseks. Ekspordiks poegitud emiseid ei võeta vastu.

TAPALOOMADE- JA LIHATURG. — CATTLE AND MEAT MARKET.

Tapaloomade- ja lihaturul kerkisid hinnad m. n. kõigi lihasortide juures. Hinnatõus oli tingitud kauba vähesest pakkumisest ja paremast nõudmisest. Eriti vähe toodi turule tapetud sigu, vasikaid ja lambaid. Tendents eelolevaks nädalaks veiseile kindlam, lamastele selgusetu, vasikaile ja sigadele püsiv.

Nädala keskmiselt maksusid:

Suured pullid: rammusad 63—69 s., keskmised 63—66 s. kg; eluskaalu järgi 40—43 s. kg.

Väiksemad pullid: rammusad 63—69 s., keskmised 60—63 s. ja lahjad 58—60 s. kg; eluskaalu järgi 33—36—40 s. kg.

Lehmad: nuumatud 70—80 s., rammusad 60—69 s., keskmised 47—60 s., lahjad 40—46 s. ja praak 38—40 s. kg; eluskaalu järgi nuumatud 46 s., rammusad 40 s., keskmised 32 s. ja lahjad 22 s. kg.

Mullikad nuumatud vastavate lehmadega, rammusad ja keskmised vastavate pullidega ühes hinnas, lahjad 47—52 s. kg; eluskaalu järgi lahjad 26 s. kg, teiste mullikate eluskaaluhinnad olid võrdsed vastavate lehmade ja pullide eluskaaluhindadega.

Vasikad tapetult ühes nahaga, nuumatud 80—90 s., rammusad 75—80 s., keskmised 65—75 s. ja lahjad 60—65 s. kg; eluskaalu järgi 42—50—59—65 s. kg.

Lambad tapetult ilma nahata rammusad 82—85 s., keskmised 77—82 s. ja lahjad 70—75 s. kg; eluskaalu järgi 36—40—43 s. kg.

Sead tapetult ühes peade-jalgadega noored, peekonkaalulised ja lihasead 113—118 s., rasvasead 115—120 s. ja vanad emised 103—108 s. kg; eluskaalu järgi noored ja lihasead 87 s. ning rasvasead 88 s. kg.

TOORNAHKADETURG. — RAWHIDE MARKET.

Toornahkade turul on seisund stabiilne ja kõigil nahaliikidel tendents kindel, arvatud välja vasikanahad. 26. VII k. a. noteeriti Börsikomitee juures toornahkade hindadeks franko vastuvõtupunkt 29. VII — 4. VIII s. a.:

Veisenahad, värsked 1. sort pulli-120 s. kg, lehma- ja mullikanahad 100 s. kg, 2. sort pulli-108 s. kg, lehma- ja mullikanahad 90 s. kg ning praaknahad 75 s. kg; soolatud nahad 1. sort pulli-143 s. kg, lehma- ja mullikanahad 120 s. kg, 2. sort pulli-129 s. kg, lehma- ja mullikanahad 108 s. kg ning praaknahad 90 s. kg. Tendents kindel.

Vasikanahad, 1. sort kõik kuivad, värsked raskusega kuni 3,0 kg kr. 5.— tk, 2. sort raskusega üle 3,0 kg ühe kg hind kr. 1.65 ning 3. sort praaknahad kr. 3.25 tk. Tendents selgusetu.

Lambanahad, 1. sort OJ kr. 6.— tk, 2. sort J kr. 5.— tk, 3. sort L kr. 4.— tk, 4. sort K kr. 3.— tk ja 5. sort praaknahad kr. 1.50 tk. Tendents kindel.

Hobusenahad, sabata ja lakata, 1. sort soolatud 17 kg ja üle ning värsked 20 kg ja üle kr. 16.— tk, 2. sort soolatud nahad 10—17 kg ning värsked 12—20 kg kr. 11.— tk, 3. sort soolamata nahad alla 10 kg ja värsked alla 12 kg ning kõik praaknahad kr. 6.— tk. Tendents kindel.

KANAMUNATURG. — EGG MARKET.

M. n. jäid kanamunade hinnanoteeringud endisele tasemele. Vastavalt sellele maksab „Munaeksport“ tootjale eksportmunade eest 113 s. kg ja siseturumunade eest 90 s. kg franko kogumispunkt. Kuna väikesi kanamune praegu esineb vähe, otsustati nende hinda mitte noteerida. Turutendents rahulik.

Siseturul maksusid m. n. kanamunad s. paar:

Tallinnas	11—14	Pärnus	13—15
Tartus	14	Rakveres	11—12
Valgas	13—15	Narvas	15

PIIMATURG. — MILK MARKET.

Piimahinnad püsivad. Piimahindade noteerimiskomisjoni koosolekul 29. juulil s. a. noteeriti Börsikomitee juures Tallinna toodavale lahtisele piimale endised hinnad, s. o. I valiku rööskpiim müügil piimakauplustele 13—14 senti liiter ja müügil piimatööstustele 12—13 senti liiter; II valiku rööskpiim müügil piimakauplustele 11—12 senti liiter ja müügil piimatööstustele 10—11 senti liiter. Nõudmine piima järele püsib endiselt heana. Piimatoodang on endiselt vähene ja suhtelist toodangu tõusu võib loota vast siis, kui karjatamiseks saab hakata kasutama heinahädalaid.

Praegu on söötmisolud üsna nõrgad, nagu märgivad üle maa saabunud teated.

Väikemüügil piimakauplustes maksus m. n. piim senti liiter:

	I valik		II valik	
	pudelites	lahtiselt	pudelites	lahtiselt
Tallinnas	18—20	—	15—17	13—14
Tartus	19	16	—	13
Narvas	16	—	—	11
Pärnus	18	—	14	13
Rakveres	16	—	—	11
Valgas	16	—	—	12
Paides	—	—	—	11

TERAVILJATURG. — GRAIN MARKET.

Hinnad teraviljaturul näftasid m. n. Ameerikas erakorralist liikumist, kuna selgusid tavalisest nõrgemad saagilootused pideva külvuse tulemusena.

Sisemaa-linnade turgudel on vaikselt hooaeg teraviljaga kauplemises. Talundipidajaid-teraviljamüüjaid leidub turgudel harva, kuna heinaaeg takistab turuletulekut. Ka on müüdivad vanad teraviljatagavard lõpukorral enne uudsevilja turuletulekut. Nõudmine teraviljasaadusile sisemaa-linnade turgudel oli nõrgavõitu. Hinnad jaemüügil jäid m. n.

tasemele, kusjuures oli vaid märgata nisujahuhindade väikest tõusu.

M. n. maksusid jaemüügil teravilja ja -jahu keskmiselt s. kg:

	Rukis	Nisu	Oder	Kaer	Rukki- jahu	Nisu- jahu
Tallinn	20	28	18	18	20	30
Tartu	17	23	17	16	19	30
Narva	20	27	18	19	20	30
Rakvere	17	—	15	15	19	28
Valga	18	25	17	15	19	28
Pärnu	18	22	16	17	20	28

AEDVILJATURG. — VEGETABLE MARKET.

Köögiviljaturg on rikkalik. Rohkesti pakutakse kurke, mistõttu nende hind on langenud võrreldes e. n. Väiksemaid kurke konservimiseks müüdi 140—150 s. 100 tk. ning neid on toodud turule autokoormate kaupa kaugemalt kurgikasvatustrajoonest. Tallinna

ümbruskonna ja sisemaisist suuremaist kurkidest nõutakse veel 5—15 s. tk.

Marjaturul on praegu valitsevaks marjaks mustikas, millest nõuti 40—45 s. kg. Tänavu on mustikasaak rikkalik.

Aedmarju on turul vähe, mistõttu ka hin-

nad on võrdlemisi kõrged. Nii nõuti mustsõstraist 90—110 s. kg, valgeist 60—70 s. kg ja karusmarjadest 50—70 s. kg. Viimased on hinnas isegi veidi tõusnud võrreldes e. n.

Suurenenud on ka peakapsa, kaalikate, porgandite ja peetide pakkumine ning nende köögiviljade hind on langenud võrreldes e. n. Nii nõuti peakapsa kg-st 35—40 s., kaalika kg-st 35 s., seega mõlemal hinnalangus 15—20 s. nädala jooksul kg kohta.

Aedsaaduste hinnad noteeriti 26. VII:

Karusmarjad, tööstuse tarbeks, franko kokkuostukoht 25 s. kg. Tendents püsiv.

Mustikad, franko kokkuostukoht 25 s. kg. Tendents püsiv.

Tallinna turul maksusid 29. VII:

	s. kg		s. kg
Aedmaasikad . . .	200—280	Kartul	16—20
Vabarnad	250—300	Hernekaunad . . .	40—50
Karusmarjad . . .	50—70	Aedoakaunad . . .	50—60
Mustsõstar	90—110	Rabarbrivarred . .	15
Valge sõstar . . .	60—80		
Mustikad	40—45	Lillkapsas	10—80
Soomurakad	200	Kurgid	5—15
Tomatid	200—250	Kurgid, petseri . .	1,4—2,0
Sibulad, värsked .	50		
Peakapsas, värske	35—40		s. kimp
Kaalikas, värske .	35	Porgandid	10—12
Peet, värske	40	Peetid	8—10
Salat	35—50	Redis	10—15
Spinat	50	Roheline sibul . . .	3—7

KALATURG. — FISH MARKET.

M. n. kalakauba väljaveos kui ka siseturu-kalakaubanduses etendas tursk endiselt tähtsat osa. Välja veeti roogitud turska ca 155 000 kg, kuna muid kalasorte läks välja ainult väikesel kogusel.

Kalasadamas maksti kalureile rookimata tursast 10—16 s. kg, roogitud — 18—20 s. kg. Tallinna turul müüdi rookimata turska 15—17 s. kg, roogitud, ilma peata 17—20 s. kg, lõigatult 25—35 s. kg. Räimesaagi kõikumus mõjustas kalaturul müüdava räime hinda. Nädala keskmisil päevil müüdi räimi 60—80 s. kg, kuna nädala lõpul langes hind 45 s. kg. Lesta müügil rahuldaval kogusel, 35—50 s. kg. Võrdlemisi rohkesti tuli müügile sisevetest rääbiseid, müügihinnaga 80 s. kg. Muude kalasortide hinnad püsisid e. n. tasemel.

Kalahindade noteerimiskomisjoni koosolekul 29. VII k. a. noteeriti:

Angerjas, elus eksportkõlblik, paiganangerjas (kollane) 160 s. kg, franko rannik. Tendents kindel.

Koha, värske eksportkõlblik franko rannik: a) alates 1 kg — 3 kg 95 s. kg, b) alates pikkuses 38 sm kuni 1 kg raskuseni 70 s. kg. Tendents kindel.

Haug, värske, eksportkõlblik, franko rannik, valik 0,5—3 kg, merehaug 64 s. kg, järvehaug 63 s. kg.

Tursk, verest tühjakslastud a) rookimata, kaal alates 1 kg-st 9 s. kg, b) roogitud, ilma peata, kaal alates 650 g. 16 s. kg franko rannik. Tendents kindel.

VÄLISMAA MAJANDUSTEATMEID

LOOMAPIDAMISEST KAGU-EUROOPA RIIGES.

CATTLE FARMING IN SOUTH-EASTERN EUROPE.

Kagu-Euroopa riikide rühma arvatakse Bulgaaria, Jugoslaavia, Rumeenia, Ungari, Kreeka ja Türgi. Neis mais on loomapidamise arengutase olnud senini võrdlemisi madal. Esi kohal neis mais on teraviljakasvatust. Toit-teraviljade kasvatamises on kasustatud toot-

misreservid peagu täiel määral. Loomapidamise alal on aga Kagu-Euroopas suuri tootmisreserve. Loomade tõuaretus, hoolitsus ja söötmine on algastmes. Söötvahendite tootmine ja kasustus loomadele on praeguses toot-teraviljakasvatust-süsteemis leidnud vähe tähe-

helepanu. Põllumajandusmaast on loomapidamiseks vajaliku sööda tootmise teenistuses Ungaris 56%, Jugoslaavias 69%, Rumeenias ¹⁾ 59%, Bulgaarias 46%, Kreekas 39% jne. Keskmiselt kasustatakse põllumajandusmaast Kagu-Euroopas söödatootmiseks ligi pool, kuna Kesk- ja Põhja-Euroopas on eelmainitud osatähtsus palju suurem: Saksas 67%, Taanis 88%, Sveitsis 94%, Eestis 81,9%. Rohumaadena on Kagu-Euroopa riiges põllumajandusmaast väike osa: Ungaris 21%, Rumeenias 24%, Bulgaarias 7%, kuna Saksas on 33%, Eestis 59%. Kagu-Euroopa rohumaad on kontinentaalkliima tõttu saaginõrgemad võrreldes P.-Euroopaga. Põllukasustuses on iseloomustavaks nähtuseks söötade pindala väike osatähtsus. Söötade kasvupindala on tunduvalt väiksem tootteraviljade omast, mis Kesk-Euroopas on vastupidi. Viimaseil aastail on märgata Kagu-Euroopas söödatootmiseks kasustatavate pindalade tõusu; nii oli tõus Rumeenias 1930—38. a. 14%, Ungaris — 8%, Jugoslaavias — 7% jne. P.-Euroopa riiges on tõus olnud tunduvalt suurem, näit. Saksas ligi 50%.

Loomade koostis Kagu-Euroopa riiges on erinev Kesk-Euroopa maist. Kagu-Euroopas on lammaste ja kitsede arv võrdlemisi suur. Kitsede üldarvult on Kreeka ja Türgi esikohal Euroopas. Rumeenias ja Ungaris on kitsi ja lambaid vähem võrreldes muude Kagu-Euroopa riigega. Veiste üldarvult on Jugoslaavia, Rumeenia ja Türgi esikohal. Sigu on arvuliselt enam Jugoslaavias, Rumeenias ja Ungaris. Linnupidamine Kagu-Euroopas on märkimisväärselt arenenud. Lindude arv on suurim Rumeenias — üle 66,5 milj., järgnevad Jugoslaavia — 22,8 milj. ja Ungari — 21,9 milj. lindu.

Loomapidamise arengutasemest ja intensiivsusest annab parema ülevaate loomade tihedus põllumajandusmaale, mis näitab loomade suhet maaga.

Lehmade arv põllumajandusmaale on Kagu-Euroopa riiges ühtlane, kõikides 100 ha-le 12—25 vahel. Võrreldes Taani ja Hollandiga on lehmade suhteline arv kuni 4 korda väiksem. Sigade arvus ilmneb sama nähtus, kus-

Loomade arv Kagu-Euroopas 100 ha põllumajandusmaale (1938. a. andmed.)

	Lehmi	Sigu	Lambaid	Kitsi	Kodulinde
Bulgaaria	12,9	21,8	213,3	22,0	308,1
Kreeka	14,1	13,1	238,3	149,1	347,7
Jugoslaavia	13,3	24,0	70,5	13,1	158,3
Rumeenia	12,2	17,2	67,1	2,2	360,4
Türgi	25,6	—	182,8	164,5	214,6
Ungari	12,1	41,1	21,5	0,5	290,0
Saksa	38,4	79,7	15,5	8,7	324,0
Taani	51,6	87,8	6,1	0,1	956,2
Holland	62,2	64,9	27,6	5,5	1287,8
Eesti	17,2	15,3	24,8	—	82,0

juures erandiks on Ungari. Sigade arv kõigub 13—24 vahel 100 ha-le P.-Euroopa 65—80 sea vastu. Teissugune on olukord lammaste arvus. Lambaid põllumajandusmaale on rohkem Bulgaarias, Türgis ja Kreekas, Jugoslaavias, Rumeenias ja Ungaris aga tunduvalt vähem. Võrreldes muude riikidega on Kagu-Euroopa mais lammaste arv tunduvalt suurem ja ühtlasi lambapidamine arenenum. Kitsekasvatuses on märkimisväärsed maad Türgi ja Kreeka, kus tuleb üle 150 kitsi 100 ha põllumajandusmaale. Muud Kagu-Euroopa riigid ei ületa väga palju Kesk- ega P.-Euroopa maid, arvatud välja Taani ja Balti riigid. Lindude arv põllumajandusmaale on Kagu-Euroopa mais ühtlane (arvatud välja Jugoslaavia), kõikides 200—350 vahel 100-le ha-le. Kagu-Euroopa riike peetakse linnukasvatuseks, kuid võrreldes Saksa, Taani ja Hollandiga ei ole lindude arv seal suur. Kui Kagu-Euroopas tuleb 1 põllumajandusmaa ha-le 2—3,5 lindu, siis Taanis ja Hollandis — 10—13 lindu. Seega on P.-Euroopa vanad karjakasvatusemaad tunduvalt ees linnupidamises.

Võrreldes loomade arvu suhet Eestiga näeme, et meie loomapidamise tase on Kagu-Euroopa loomakasvatuse tasemega võrdne lehmade ja sigade juures, nõrgem aga lammaste ja kodulindude juures. Võrreldes Kesk-Euroopaga esineb Kagu-Euroopa mais eksteniivne loomakasvatus. Sama pilti näitab ka loomade arv elaniku kohta. Lehmi on keskmiselt Kagu-Euroopa mais elaniku kohta 3—8 korda vähem kui Kesk-Euroopa riiges, sigu peagu võrdse (arvatud välja Taani), lambaid

¹⁾ Rumeenia endisis piires.

ligi 10 korda rohkem, linde aga 2—3 korda vähem.

Kui Kesk- ja P.-Euroopa riiges on veis piimatootjana kasustusel, siis Kagu-Euroopas on ta enamasti tööloomaks ja piimatootmine on kõrvaljõudlusena kasustamisel. Üldiselt kasustatakse tootluseks piimasaadusi vähe. Seapidamiseks on Kagu-Euroopa riiges häid tingimusi, kuid see loomapidamisharu ei ole veel küllaldaselt arenenud. Viimase 10 aasta jooksul on sigade arv tõusnud kõigis Kagu-Euroopa mais, samuti ka lindude arv. Veiste arvu tõus ilmneb Jugoslaavias, Türgis, Kree-

kas, püsib Ungaris, kuna Rumeenias ja Bulgaarias esineb isegi tagasimine. Veiste toodanguvõime sõltub suurel määral söödast, kuna viimase tootmine on algastmel. Söödaolud on viletsad, kuna ei ole organiseeritud söödatootmist. Lehmade piimatootmisvõimelt on ungari lehmad parimad, kuna seal on kasvukindl aretus. Seevastu muus Balkani mais on primitiivne loomapidamine ja aretuskiisimused lahendamata. Vaid üksikuis osades Kreekas, Jugoslaavias ja Türgis esineb moderniseeritud loomapidamist, kuid enamuses peetakse karja vanas nomaadsüsteemis.

INFORMATSIOONI OSA

EESTI PANGA NÄDALAARUANNE.

Eesti Pank (Bank of Estonia) — Weekly Return,

AKTIVA

23. juulil 1940. a.

PASSIVA

1. Kattevara: — <i>Reserve:</i>		1. Põhikapital — <i>Capital</i>	5 000 000,—
kuld: rahas ja kangides ning	47 882 745,82	2. Tagavarakapital — <i>Reserve Fund</i>	1 478 758,84
välisraha (\$ 59)	504 849,26	3. Eritagavarakapital	4 122 866,94
2. Vahetusraha — <i>Subsidiary Coin.</i>	504 849,26	4. Jooksvad kohustused: — <i>Current Liabilities:</i>	
3. Sisevekslid: — <i>Home Bills:</i>		a) pangatähed liikvel	95 280 010,—
kaubavekslid	19 912 553,05	b) jooksvad arved:	
põllumajanduslikud	2 891 398,62	valitsuse	10 571 805,94
metsatööstuslikud	14 730,—	pankade	7 568 682,52
4. Laenud: — <i>Loans and Advances:</i>		teised	5 208 134,14
valitsusele	—	5. Muud passivad — <i>Other Liabilities</i>	24 933 632,57
teistele *)	87 701 009,88		
5. Kinnis- ja vallasvara — <i>Immovable</i>			
<i>Property and Equipment</i>	3 457 891,06		
6. Muud aktivad — <i>Other Assets</i>	42 149 759,82		
	<u>154 464 926,95</u>		<u>154 464 926,95</u>

Kattevara vahekord jooksvate kohustustega: } 40,22%
Proportion of Reserve to Current Liabilities:

*) Selles summas Vab. Val. poolt garanteeritud laene Kr. 701 115,57
Includes Ekkr. 701 115,57 guaranteed by the Government.

JUHATUS.

VÄLISMINISTEERIUMI VÄLISKAUBANDUSE OSAKONNA TEATED

NSVL.

Toodangumihuse tõstmine NSVL-us.

Soviet Production Quality Improvement.

„Izvestija” juhtkirjas 20. VII 40 öeldakse: NSVL-u ülemnõukogu presiidiumi määrust „Vastutusest tööstuslike ettevõtete madala mihusega või ebatäieliku ja standardnormidele mittevastava toodangu eest” tervitab kogu rahvas suure rahuldusega. Igal töotajal, kes on ühtlasi valmistaja ja tarbija, on selge, et määrused kajastuvad riigi, kogu rahva elulised huvid. Nüüd on täiesti selge, et madala mihusega või standardnormidele mittevastava kauba tootmine on kuritegu riigi vastu, võrdne kahjurikkusega. Selle eest vastutavad eelkõige ettevõtete juhtivad tehnilised jõud.

Avaldatud määrus asetab tehaseile ja vahrikuile uusi ülesandeid. Tähtsaim ja põhjapanevaim küsimus on kogu toodanguprotsessi kultuur-teaduslik organiseerimine. Toodangu väärtuse kindlustamiseks on vaja korraldada tootmist plaanipäraselt ilma seisakute ja hii-peteta, tuleb kontrollida, kui õigesti on töötletud tehnoloogiline protsess, tuleb luua kindel mihusekontroll.

Ainult koguse silmaspidamine toob loomulikult mihuse halvenemise. Selliseis tingimusi, kus kõik pingutused on suunatud plaani koguslikule täitmisele, tehniline kontroll lihtsalt ei jõua valvata mihuse järele.

Nagu näeme, on praak ja sellega tihedalt seotud mõttetut töötamine ühe asja — toot-

mise ebakultuurse organiseerimise — kaks külge. Ei ole raske kujutella, mida see maksub riigile. Eriti arvukalt on ilmnenud vigu tehnoloogilisel alal. Praak ja kõlbmata toodang on aga resultaata hoolimatust suhtumisest tehnoloogilisele protsessile.

Seetõttu on raudse distsipliini sisseseadmine tootmise tehnoloogilisel alal meie töötuse kõigis harudes tähtsamaid ja esmajärgulisi ülesandeid.

Hoopis uuesti peavad nüüd korraldama kogu oma tegevust tehnilise kontrolli alatoimkonnad. Nende kohuseks on kaitsta riigi huve praagitootjate vastu ja luua tehases tihes, mille läbi kõlbmatu toodang ei pääseks tarbija kätte. Nüüd on igale ettevõtte juhile selge, et ilma hästiorganiseeritud kõrge kvalifikatsiooniga tehnilise kontrollita on raske võidelda praagi vastu.

Kõrgemihuslik toodang on meie tööstuse muutmataks seaduseks ja NSVL ei luba kellegi sellest kalduda kõrvale. Plaan tuleb valjult täita koguselt kui ka mihuselt. Tehase kaubamärgi au tuleb tõsta seninisaavutamata kõrgusele. Seda kõrgust peavad sotsialistliku tööstuse töotajad oskama vallutada. Ot-sustavaks võiduelduseks heitluses mihuse pärast on kõrge toodangu kultuur.

LÄTI.

Kegums'i tamm Lätis töötab täiskoormisega.

The Latvian Kegums Power Station Working of Full Capacity.

30. VI s. a. asetati Kegums'i tamm täiskoormise alla. Sellega on vesi nüüd ülalpool tammi 16 m kõrgemal kui allpool. Jõujaamas

on veel käsil kolmanda ning ühtlasi viimase turbiini ehitamine. Kõigi töödega arvatakse jõudvat lõpule k. a. sügisel.

ROOTSI.

Rootsi väliskaubandus 1940. a. I poolaastal.

Swedish Foreign Trade in First Half-Year of 1940.

Kaupade sissevedu Rootsi k. a. I poolal ulatus 1145,68 milj. kr.-le 1138,12 milj. kr. vastu m. a. sama aja kestel. Välja veeti Rootsiist kaupu k. a. I poolal 694,72 milj. kr. väär-

tuses 908,4 milj. kr. vastu m. a. Seega ületas sissevedu k. a. I poolal väljaveo 450,96 milj. kr., m. a. I poolal ainult 229,72 milj. kr.